

aktusok vonatkozásában megegyeznek a Szerződésekben meghatározott hatáskörökkel. Az Unió intézményei és az Egyesült Királyság a megfelelő jegyzőkönyv szerint eljárva arra kell törekedniük, hogy a lehető legnagyobb mértékben helyreállítsák az Egyesült Királyságnak a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség terén elért uniós vívmányok alkalmazásában való részvételét úgy, hogy az komolyabban ne hátráltassa az említett vívmányok különböző elemeinek gyakorlati érvényesülését, és tiszteletben tartsa azok összhangját.”

28.

AZ ÁLLAM KÁRFELELŐSSÉGE AZ UNIÓS JOG MEGSÉRTÉSÉÉRT (ÁLTALÁNOS ALAPELVEK)

A közvetlen hatály és a közvetett hatály doktrínáinak kimondását követően az a kérdés került a Bíróság gyakorlatának középpontjába, hogy a közösségi/uniói jog hatékonyságának növelése érdekében a nemzeti bíróságok hogyan biztosíthatnak a közösségi/uniói jog megsértése folytán károsult magánszemélyeknek megfelelő jogorvoslatot még abban az esetben is, ha a nemzeti jog alapján a perképesesség vagy jogorvoslat hiánya miatt ez nem lehetséges. A Bíróság kidolgozta azt a nemzeti bíróságokkal szemben támasztott követelményt, hogy a közösségi/uniói – jog által a magánszemélyeknek biztosított jogok gyakorlását a nemzeti eljárási jogszabályok nem tehetik lehetetlenné, és az eljárási szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint ha e szabályok egy belső jogi kérdéssel lennének kapcsolatosak.²⁷³

Mindezek ellenére az igazi áttörést a Bíróság *Francovich-ügyben*²⁷⁴ hozott ítélete jelentette. Francovich és Bonifaci egy csődbe ment építő cég alkalmazottai voltak, viszont nem tudtak a csődbe ment vállalatok munkavállalóinak biztosított állami bérgarancia-alaphoz fordulni, mert az olasz állam azt nem állította föl, ugyanis az olasz kormány a *80/987-es számú tanácsi irányelvet* nem ültette át. Az olasz állam ellen a jogalkotás elmulasztás miatt pert indítottak, és a felperesek kártérítést követeltek. Az olasz bíróság azzal az értelmezési kérdéssel fordult az Európai Bírósághoz, hogy a magánszemélyek követelhetnek-e kártérítést az államtól, amennyiben az egy irányelv végrehajtását elmulasztotta és ezzel kárt okozott.

Az Európai Bíróság ítéletében először azzal foglalkozott, hogy az irányelv hivatkozott rendelkezései közvetlen hatállyal rendelkeznek-e, ennek körében megállapította, hogy a kérdéses rendelkezésnek nincs közvetlen hatálya, ugyanis a tagállam felelős a garanciaalap létrehozásáért így az irányelv e rendelkezése nem feltétel nélküli. Ennek ellenére a Bíróság kimondta, hogy a közösségi jog hatékony érvényesülése, az *effet utile elv* veszélybe kerülne, ha a magánszemélyek a közösségi jog megsértése esetén, a hivatkozott közösségi/uniói jogi rendelkezés közvetlen hatályának hiányában egyáltalán nem tudnák kártérítési igényeiket érvényesíteni, s nem kapnának kártérítési jogorvoslatot. A Bíróság így az állam mögöttes felelősségét állapította meg azokban a jogviszonyokban, amelyekben az alapjogviszony kötelezettségét azért kell elbocsátani, mert az állam a közösségi jogot nem hajtotta végre. Az állam ilyen mögöttes felelőssége akkor áll be, ha egy, az egyének számára jogokat biztosító irányelvet, amely meghatározható tartalmú alapvető kötelezettséget teremt az állam tekintetében, nem vagy nem megfelelően hajtanak végre, feltéve, hogy ok-okozati összefüggés áll fenn a tagállami jogsértés és a bekövetkezett anyagi kár között.

²⁷³ 45/76 *Comet BV kontra Produktschap voor Siergewassen* [1976] ECR 2043. o.

²⁷⁴ 6-9/90 *Francovich és Bonifaci v. Olaszország* [1991] ECR I-5357. o.